

1
СІЧЕНЬ
1966

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

Розвиток рухів у дітей третього і четвертого років життя

Н. МЕШКОВА,

завідуюча дитячими яслами-садком № 24 ст. ім. Тараса Шевченка
Одесько-Кишинівської залізниці

У нашому дитячому закладі дві групи дітей третього року життя і дві групи — четвертого року. Сестри-виховательки і вихователі, що працюють в цих групах, багато уваги приділяють фізичному вихованню, зокрема розвитку рухів.

На педагогічній нараді я доповіла про стан фізичного виховання в дитячих яслах-садку, а сестра-вихователька О. М. Бушина розповіла про досвід роботи з розвитку рухів у дітей третього року життя. Обидві доповіді викликали жваве обговорення.

Велику увагу ми приділяємо розвитку рухів у дітей третього року життя, зважаючи на те, що від ступеня розвитку рухів залежить загальний розвиток дитини.

У дітей раннього віку ще слабка координація рухів, вони погано запам'ятовують їх і для засвоєння потрібно їх часто повторювати, активізувати дітей. На нарадах, обговорюючи психо-фізичний розвиток дітей, лікар і сестри-виховательки відмічали, що деякі вихованці відстають у розвитку рухів. Вирішено було з такими дітьми проводити індивідуальну роботу. Сестри-виховательки здійснюють її в іграх-вправах, які проводяться з окремими дітьми вранці, під час ігор, на прогулянці. У кожній віковій групі є діти, що відстають в розвитку рухів. Це ті, хто хворів або довго не

відвідував дитячий заклад. Деякі з них, якщо і не відстають в розвитку основних рухів, якийсь час не хочуть брати участь в заняттях, поки не звикнуть до групи.

У групі дітей третього року життя є дві дівчинки близнята Оленка та Інна. Вони погано розвиваються, дуже соромливі, на заняттях відмовляються виконувати вправи. Сестра-вихователька Ольга Михайлівна довгий час працювала з ними окремо. Наприклад, просить Інну принести м'яч: «Хочеш погратися м'ячиком? А ну, лови його! А тепер Оленці кидай м'ячик, вона теж хоче погратися». Дівчатка вправляються в киданні і ловінні м'яча. Ольга Михайлівна ставить між ними закріплений на рівні очей обруч і говорить: «Тепер кидайте м'ячик в обруч. Молодець, Оленко, влучила, тільки не підходь близько».

На третій або четвертий день сестра-вихователька знову займається з цими дівчатками вранці або на прогулянці. Цього разу вони вправляються в рівновазі. Ольга Михайлівна вносить гімнастичну лаву і говорить: «Хто вміє пройти по місточку? А Оленці я допоможу. Молодець, Оленка! А тепер сама пройди, і Інна сама пройде». Дівчатка спочатку неохоче включалися в гру, але поступово набули впевненості і стали активнішими на заняттях.

В середині року в групу прийшла Надя. Дівчинка не відставала в розвитку, охоче виконувала всі вправи, крім лазіння. Коли ж пропонували піднятися по драбинці,

групи систематично проводилась робота з розвитку рухів на заняттях, в рухливих іграх, в іграх-вправах, яка планувалася відповідно до «Програми виховання в дитячому

Зовсім не страшно!

вона казала: «Я боюся!» і сідала на стільчик. Сестрам-вихователькам протягом місяця довелося працювати з нею окремо. Спочатку вчили дівчинку не боятися висоти, підніматися на гірку, спускатися з неї, качатися на дошці-качалці. Якось сестра-вихователька попросила Надю принести їй стрічку, яка висіла на пірамідальній драбинці. «Я не можу дістати»,— відповіла дівчинка. «А хто може дістати?»—запитала сестра-вихователька. Кілька дітей побігли до драбинки, а з ними і Надя з криком: «Я сама дістану, я сама!» Після цього дівчинка не відмовлялася лазити по драбинці.

Ігри-вправи ми намічали в календарному плані 2—3 рази на тиждень, на ранок або на прогулянку. При плануванні ігор-вправ враховували програмний матеріал попереднього заняття. Ігри-вправи проводили не тільки індивідуально з тими, що відстають, а й з усіма дітьми, щоб закріпити рухи, які вони виконували на занятті.

Обговорюючи стан фізичного виховання, ми вирішили усунути розрив в роботі з розвитку рухів між першою і другою молодшими групами. Так, у дітей першої молодшої

садку». Але ось діти перейшли в другу молодшу групу, і робота з розвитку рухів послаблюється, тому що спеціальні фізичні заняття не проводяться, на музичних же заняттях розвитку рухів відводиться мало часу і до того ж не приділяється їм належної уваги, на прогулянках в більшості проводяться рухливі ігри та вправи з ходьби і

Піднімусь ще вище!

бігу, а також ігри з м'ячем. Тому рухи дітей другої молодшої групи довгий час лишаються на попередній стадії розвитку. Причому без постійного вправлення у малят зникає впевненість навіть у засвоєних рухах. Спостерігалось, що діти, які добре володіли м'ячем у першій молодшій групі, через кілька місяців перебування в другій молодшій групі наче заново вчилися кидати і ловити м'яч, невпевнено лазили по драбинці.

Ми вирішили систематично проводити заняття з розвитку рухів з дітьми четвертого року життя: один раз на тиждень на одному з музичних занять і другий — на прогулянці, як і вимагає програма.

Програмний матеріал

1. Ходьба один за одним по колу.
2. Передача м'яча по колу.
3. Кидати і ловити м'яч.
4. Прокочування м'яча у ворітця і пролізання.
5. Підстрибування на носках.

Щоб діти не чекали довго своєї черги, постійно активно діяли, групу розподіляли на дві підгрупи.

Програмний матеріал

Перша частина

1. Ходити по колу з раптовою зупинкою.
2. Ходити по лаві (ширина і висота по 20 см).
3. Зстрибнути з лави.
4. Стрибки з місця на відстань 20 см.
5. Вправи в підлізанні, бігу.

Друга частина

1. Слухання пісні «Ми на луг ходили» у виконанні музичного керівника.
2. Співання пісні «Курчата», музика

План такого музично-фізичного заняття музичний керівник і вихователь складають разом. На першу частину заняття плануються 4—5 вправ з розвитку рухів, а потім програмний матеріал по слуханню музики, співах, танцях. У деяких випадках вправи виконуються з музичним супроводом, наприклад, ходьба, біг, імітаційні та гімнастичні вправи. Вправи в лазінні, рівновазі, перестрибуванні, киданні і ловінні м'яча — без музичного супроводу.

Для того, щоб заняття були цікавими, ми добирали вправи, пов'язані загальним сюжетом, наприклад, на прогулянці давали заняття у вигляді гри з м'ячем.

Організація заняття

Діти ходять по колу під удари бубна. Вихователька показує два м'ячі і говорить: «Діти, хочете погратися цими м'ячами? Будете передавати м'яч одне одному, не сходячи з місця.

Великий м'яч піде по колу, а маленький буде його доганяти».

«А тепер я буду кидати м'яч, а ви ловіть і кидайте мені».

Вихователька ставить дві дуги високою 50 см і пропонує двом дітям прокотити м'яч у ворітця і догнати його. Вчить пролазити у ворітця, не торкаючись руками землі (підлоги).

М'яч в сітці перекинуто через гілку дерева. Кінець шнура в руці виховательки. Діти підстрибують на носочках, дістаючи м'яч рукою. Вихователька регулює висоту його відповідно до зросту дітей.

Музично-фізичне заняття планували приблизно так:

Організація заняття

Під марш діти йдуть по колу, зупиняються з закінченням музики.

Вихователька: «Діти, ось струмочок і місток через нього. Підемо по місточку один за одним і зстрибнемо легко на носочки».

«Діти, давайте спробуємо перестрибнути через струмок». Одночасно стрибують 4—5 дітей.

Гра «Квочка і курчата» з музичним супроводом.

Музичний керівник нагадує дітям, в

А. Філіпенка — хором та індивідуально (за бажанням).

3. Парний таночок «Дружні малята».
4. Ходьба по колу.

Такі заняття дають нам можливість виконувати програмний матеріал з розвитку рухів у певній системі і послідовності. Діти переходять у наступну групу з хорошою осанкою, з впевненими, вільними рухами.

Комплекси вправ для занять добирає педагог і узгоджує з лікарем. Враховуючи рівень психо-фізичного розвитку дітей, а також на основі своїх спостережень лікар дає вказівки, з яким із дітей потрібно пра-

Програмний матеріал

1. Ходити парами.
2. Ходити по дошці шириною 25 см.
3. Переступання через цеглинки висотою 15 см.
4. Пролізання у ворітця висотою 40 см. Виховання ввічливості.
5. Ходити на носочках.

На закінчення заняття діти з ведмедиком катаються на каруселі.

Планували ми й такі ігри-вправи.

«По рівенькій доріжці» — вправа в рівновазі.

Сестра-вихователька креслить на землі паличкою або на підлозі крейдою дві паралельні лінії на відстані 30 см. Привертає увагу дітей, примовляючи: «Ось яка рівна доріжка вийшла». Йде по цій доріжці з словами: «По ровенькій дорожці йдуть наші ножки». Запрошує дітей йти за нею. Дійшовши до кінця доріжки, повертається і йде назад з тими самими словами. Потім діти ходять по доріжці самі.

«Поміняй іграшку» — гра на вправу з переступанням.

Сестра-вихователька кладе в

яку гру вони гралися, і пропонує проспівати пісню «Курчата».

Заклучна ходьба під марш.

цювати індивідуально і в якому напрямку.

Організацію заняття ми плануємо так, щоб воно було не тільки корисним для розвитку м'язів і рухів, а й цікавим за змістом. У комплекси включаємо ігрові прийоми, проводимо рухливу гру. Це дає можливість підвищити емоційний тонус дітей, активізувати їх рухи, провести заняття в хорошому настрої. Наприклад, на ділянці ми даємо заняття як прогулянку:

Організація заняття

«Діти, ми підемо в гості до ведмедика. Він живе далеко в лісі». Ставимо дітей в пари і йдемо на ділянку, де лежить дошка — це місток через струмок.

«Подивіться, діти, он на тому березі струмочка сидить ведмедик. Він чекає нас у гості. Зараз ми перейдемо по місточку через струмок».

«На доріжці цеглинки лежать, переступайте через них».

«Ось і ворітця у двір ведмедика. Пролізайте обережно, не поваліть їх. Привітайтеся з ведмедиком, запросіть з нами погратися». Гра з ведмедиком. На слова: «Мишка по лесу гулял, сел на травку, задремал» ведмедика укладають спати.

Діти тихо на носочках підходять до ведмедика. На слова: «Мишка, Мишка, ти вставай, наших деток догоняй» вихователька з ведмедиком в руках доганяє дітей.

Ящик 3—4 іграшки, запрошує до себе стільки ж дітей і пропонує кожному взяти одну іграшку. Дитина переступає через борт ящика, бере

Гра з м'ячем.

іграшку і виходить з ящика. Потім вихователька кладе в ящик інші іграшки і пропонує дітям поміняти свої іграшки. Кожна дитина повторює вправу, міняючи іграшку.

«Дожени м'яч» — вправа на прокочування м'яча і пролізання у ворітця.

На ділянку або в групу вноситься м'яч і ворітця висотою 40 см. Сестра-вихователька спочатку сама прокочує м'яч у ворітця і пропонує дитині: «Дожени м'ячик, тільки через ворітця по тій самій доріжці, де м'ячик біг». Потім пропонує іншій дитині самій прокотити м'яч і догнати його. Нагадує малечкам, щоб вони правильно пролізали, не торкаючись руками землі (підлоги).

Гра з підвішеним у сітці м'ячем — вправа у штовханні м'яча, у підтягуванні на носках.

М'яч у сітці підвішується до стелі або до укріпленого стояка, а на ділянці — до гілки дерева. Якщо м'яч підвішений на рівні грудей, діти вправляються у штовханні, якщо ж на рівні витягнутої вгору руки — в підтягуванні на носках, щоб колихнути м'яч.

Слід відмітити, що ігри-вправи як індивідуальні, так і колективні успішно використовуються нами не тільки в ясельних, а й у молодших дошкільних групах.

Завдяки ініціативній і наполегливій роботі вихователів у нас тепер немає дітей, які відставали б у розвитку рухів. У всіх гарна осанка, всі фізично добре розвиваються.

Важливе значення в успішній роботі з розвитку рухів має фізичне обладнання. Ми забезпечили кожну групу відповідними приладами, достатньою кількістю дрібного інвентаря. Необхідне обладнання є не тільки на ділянці, а й у приміщенні, що забезпечує належну роботу з дітьми в зимовий час. Наявність обладнання полегшує завдан-

ня вихователів у доборі вправ для занять, у складанні комплексів вправ. Багато що з цього обладнання виготовили батьки.

Велику увагу ми звертаємо на теоретичну підготовку медичних сестер-вихователок і вихователок. Вони вивчають і використовують у своїй роботі методичну літературу з питань фізичного виховання дошкільників. Це «Гимнастика для маленьких» Р. Г. Сорочек, «Рухливі ігри» М. К. Шейко, «Детская гимнастика» Марго і Урсула Кризель, «Обучение детей дошкольного возраста основным движениям» А. І. Бикової. Особливо уважно вихователі вивчали книгу Г. О. Люблінської «Беседы с воспитателем о развитии ребенка», в якій чітко подана характеристика особливостей розвитку дітей різних вікових груп.

Підвищенню теоретичної підготовки вихователів сприяє також колективний перегляд їх роботи. Протягом року були переглянуті заняття фізичними вправами в першій молодшій групі (сестра-вихователька А. М. Серова), музично-фізичне заняття в другій молодшій групі (вихователька Т. Г. Васильєва), організація ігор і фізичних вправ на прогулянці в першій молодшій групі (вихователька Н. І. Лисняк), музично-фізичне заняття в середній групі (вихователька В. І. Калініна). При обговоренні занять вихователі ніколи не забували відмітити, яка у дітей осанка, як вони одягнуті, чи свіже повітря в групі, чи посилене фізичне навантаження на занятті, наскільки різноманітна діяльність дітей, як організована поступовість усіх процесів.

Для підвищення кваліфікації використовувалися консультації, педагогічні читання, лекції. Все це дало можливість краще підготувати медичних сестер та вихователів і добитися хороших результатів у фізичному розвитку дітей.